

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XV. Ad audientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

in Curia versantur v.g. Cantores, & Notarii *argum. L. Reipubl. 36. & L. non vere 42 ff. ex quibus causis majores &c.* Reipublicæ causa, ut dicitur in *L. 36.* abesse eos intelligimus, qui non sui commodi causâ, sed coacti absunt, videlicet propter publicam necessitatem, aut Principis imperium, quo sensu bene *ex Hostien.* docuit *Sylv. q. 7.* quod omnes excusentur, qui morantur in Curia Papæ ex præcepto ejus, tamen si sint Scriptores (*argum. hujus capituli*) secus si propriâ voluntate. Quamquam etiam hinc excipiendi sint curati, quorum residentia, cum Jure divino requiratur, non potest Papa absque justa necessitatis causa eam impedire, aut in ea dispensare, sicuti *Azor cit. loco.* notavit.

Notandum secundò, Capitulum vel Prælatum inferiori Papæ non potest statuere contra Jus Universale Canonicum, ita etiam *lib. 1. tract. 4. c. 7. n. 5.* docui, & sumitur *ex hoc c.* quando dicitur, quod non obstante Ecclesiæ Metensis constitutione, absentes propter servitium Papæ, fructus beneficiorum percipere debeant: cujus rei ratio est, quia tales, spectato Jure communi pro præsentibus haberi debent. Accedit hic specialiter, quod per tale statutum impediretur potestas superioris Papæ; non valet autem statutum, per quod Superioris potestas aut jurisdictio impeditur secundum *Bartolum in L. omnes populi n. 27. ff. de Iustitia & Jure.* Nisi Superior scienter & sine subreptionis vitio, tale statutum approbet, suâque autoritate confirmet, tunc enim instar privilegij cujusdam censeri debet, ita tamen, ut à Pontifice, vel Successore ejus revocari possit.

CAPITULUM XV.

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

In Ecclesia Meldensi constitutio erat inter Canonicos jurata, & autoritate Sedis Apostolicæ confirmata, ut Canonici in

Ecclesia ea non residentes, fructus præbendarum non reciperent, ijs exceptis, qui infirmitate impediuntur; aut qui in Apostolicæ Sedis servitio occupantur, vel quibus ob legitimam peregrinationem, aut studium litterarum abesse contingit. Hujus statuti vigore Decanus & Capitulum Meldense Canonicis in Episcopi servitio occupatis proventus beneficiorum detrahere volebant. Quâ de re apud Pontificem Honorium questus est Episcopus, cui Papa responderet decernendo, quod duo Canonici in Episcopi servitio existentes præbendarum suarum fructus integros percipere debeant, eò quod absentes dicendi non sint, sed præsentibus, qui cum Episcopo ob ejus, & consequenter Ecclesiæ servitium, commorantur.

SUMMARIUM.

1. Statuta circa materiam Jure communi determinatam explicari debent, ut sint conformia Juri, & ab hoc non recedant, quoad omnes conditiones, & limitationes.
2. Ita ut etiam extendantur ad casus, qui Juris fictione veris equiparantur.
3. Et gaudeant etiam hi tales, taliter fictione Juris præsentibus, alijs etiam privilegijs, quæ à Jure communi præsentibus conceduntur, nisi à Jure specialiter aliqua excipiantur.
4. Aut quæ conceduntur speciali Jure Ecclesijs, ubi beneficiati sunt.
5. Ut duo Canonici Cathedralis cum Episcopo morantes fructus etiam in absentia à suis Ecclesijs faciant suos, sufficit, ut juvent Episcopum in negotijs ad episcopale munus pertinentibus.
6. Neque tamen Jurisdictione, alij etiam Clerici, qui non sunt Canonici Cathedralis, pro præsentibus haberi debent, in ordine ad fructus beneficiorum suorum percipiendos, quamvis in servitio Episcopi morentur.

7. Quam-

7. *Quamvis, si in causis Cathedralis Ecclesie, aut ob communem utilitatem Diaconi occupentur, tales beneficiarii, ab Episcopo pro presentibus haberi possint in ordine ad fructus percipiendos.*

8. *Valde tamen probabile est, non debere hanc iuris fictionem extendi ad Legatos Sedis Apostolicae.*

Notandum primum. Statutum editum circa materiam Jure communi determinatam explicari debet, ut sit conforme Juri, & ab eo non recedat, accipiatque omnes condiciones, ac limitationes ejusdem Juris. Ita *Abb. in c. præcedente n. 4. Anchoran. consi. 17. paulo post in initium. Imola hic n. 1. & docet Gl. & DD. in l. 2. C. de uxalib. actionib.* quoad statuta disponentia super eo aliquid, super quo disponit Jus commune. Et consentit *Bartol. in l. omnes populi n. 61. Gail. lib. 2. observatione 33. n. 3.* quod statutum recipit interpretationem declarativam à Jure communi. Exemplum habes hic. Statutum erat etiam à Sede Apostolica probatum, ut Canonici absentes non reciperent præbendarum suarum fructus, exceptis quibusdam casibus, qui & expressi erant in statuto; dubitatum fuit, utrùm alium casum non expressum in statuto, sed Jure communi comprehensum, comprehendere etiam debeat. Videtur, quod non, quia casus expressus in lege seu statuto, confirmat illud adversus alios non expressos casus, *secundùm Gl. receptam in C. Dominus 6. causa 32. q. 7.* Sed contrarium hic deciditur, ita ut alia nobis regula statuenda sit, *cum Abb. hic n. 2.* Si statutum quosdam casus Juri communi congruos excipiat, id exempli causa factum intelligi debet, ita, ut etiam alios consimiles, qui eodem communi Jure excepti sunt, comprehendat; cui doctrinæ consentit *Bartol. in cit. n. 61.* ubi ait, et si alioquin efficax sit argumentum, quod dici solet à sensu contrario, quando videlicet una specie, aut uno casu expresso, illatio fit, contrarium esse sentiendum, de specie,

aut casu non expresso, tamen locum non esse huic argumentationi, si casus ille non expressus à communi Jure decus sit, tunc enim dici debet, quod casus omissus remanet in dispositione Juris communis, *juxta Gl. receptam in l. sicum dotem 22. V. mulierii ff. soluto matrimonio. argum. C. in nostra 8. de injurijs.*

Ex eodem capite provenit, quod, tamen si alioquin statutum disponens in casu vero non debeat extendi ad casum fictum, seu qui talis est, non secundùm veritatem, sed Juris interpretationem, uti docet *Bartol. loco cit. & Anchoran. in c. unico hoc. tit. in 6.* quia verba proprie plerumque accipi debent, & ad impropria significativa non trahi. Excipitur tamen, si fiat statutum circa materiam Juris communis, tunc videtur comprehendere eos casus fictos, qui eodem communi Jure pro veris, seu æquiparati veris habentur. Exemplum habes hic. Statutum à Papa confirmatum erat, ut absentes seu non residentes fructus beneficiorum non acciperent, hæc pœnâ privationis non comprehenduntur duo Canonici, qui in servitio Episcopi occupantur, quandoquidem illi spectato communi Jure, cui statutum conformari censetur, non pro absentibus, sed presentibus habentur.

Sed dubium manet, si aliud privilegium Beneficiarijs presentibus concessum sit, num ij etiam gaudere eo debeant, qui secundùm Juris fictionem presentes sunt. Resp. & Dico primò. Si privilegium Jure communi concessum sit presentibus, tum eo gaudent. Ita *Ioan. And. in c. ult. n. 3. de consuetudine in 6. Abb. in e. ex parte n. 5. ibidem Imola. n. 7. hoc. tit.* Ratio est, quia cum Jus commune absolute, & generatim v. g. occupatos in servitio Papæ, aut in Ecclesiæ suæ negotijs pro presentibus habendos esse decernat, sequitur, quod omnibus presentium privilegijs, saltem Jure communi concessis, frui debeant. Sed aliud dicendum esse monent DD. citati, si Jure communi non absolute statutum sit, ut, qui ob certam causam absens est, pro presente ha-

beatur, sed ut uno aliquo commodo, aut privilegio presentium, seu residentium gaudeat, v. g. fructus lucretur, dum in loco studij versatur; talis enim reliquis presentium privilegijs non gaudebit, quia concessio specialis à Jure communi exorbitans extendenda non est.

4 Dico secundò. Probabile etiam est, quòd is, qui ex Juris communis favore pro presenti haberi debet, privilegijs etiam Jure speciali, seu proprio civitatis, aut Ecclesiæ concessis, gaudere debeat, v. g. quòd soli beneficiarij presentes beneficia sua permutare possint. Ita contra Archidiacon. in cit. c. ult. quem Imola sequi videtur loco citato. Joan. And. & Abb. citatis locis. Quare inquit Abb. si quis ex privilegio debet haberi pro presente, seu pro Cive, debet gaudere omni privilegio presentium, seu Civium, etiam in competentibus de Jure speciali. Ratio dari debet, quia semper presumendum est, quòd statuta specialia, nisi aliud expriment, conforment se, & imitentur Jus commune.

5 Notandum secundò. Ut duo Canonici tanquam Episcopi familiares pro residentibus habeantur, & fructus præbendæ in absentia accipiant, requiritur ita eos Episcopo servire, seu assistere, ut eorum servitium in Ecclesiæ Cathedralis commodum redundet, sicuti clarè colligitur ex textu, & monui me de cetero 7. hoc tit. Rectè autem docet Glossa finalis hic, hoc ipso, quòd aliquis juvet Episcopum in negotijs ad Episcopale munus pertinentibus v. g. Sacellarium, aut Consiliarium ejus agendo, juvare Ecclesiam Cathedralis, propter unionem videlicet, quæ est inter caput, & reliqua membra ejusdem corporis, quod est Ecclesia.

6 Sed quæstio est, num etiam alij beneficiarij præter cathedrales Canonicos tali privilegio fruuntur, ut occupati in servitio Episcopi pro residentibus haberi debeant, & fructus percipere? Responso est Negativa cum Abb. hic n. 8. quia concessio ista Juris, quòd absentes pro presentibus ha-

beantur, cum sit à communi regula exorbitans, & secundum Juris fictionem contra veritatem introducta, non debet ad casus alios extendi, præsertim disparatos, seu non consimiles; id autem fieret in casu isto, nam duo cathedrales Canonici in servitio Episcopi existentes, Juris fictione, censentur presentes, & servire Ecclesiæ Cathedrali, ipsique Capitulo propter unionem, quæ est inter Episcopum, & Capitulares, tanquam Caput, & proxima membra, argum. c. requisivisti. 15. de testamentis, quæ ratio Unionis, & hinc ortæ Juris fictionis, non ita locum habet, respectu aliorum beneficiatorum, v. g. in Ecclesijs Collegiatis,

Veruntamen si beneficiarius, aut Canonicus quicumque, in causis ad communem diocesis, aut Ecclesiæ Cathedralis utilitatem, ab Episcopo occupetur, aut alio mitatur, quia præ cæteris ad hoc idoneus & industrius censetur, tunc fructus absentia lucrari debet, uti hic Abb. docet allegans Gl. in c. vos 30. v. operam, causa 16. q. 1. quando ait, quòd si alicui de Ecclesia injungitur legatio, tenetur eam recipere; constat autem, quòd nemini officium suum, atque parendi necessitas damnosa esse debet. c. cum non deceat 30. de electione in 6.

Ex supra dictis etiam colligitur, valde probabilem esse sententiam, quam contra communem proponit, & amplecti videtur Abb. in c. precedente in 6. & secutus sui lib. 4. tract. 2. c. 6. n. 6. quòd Juris ea concessio, ut duo Canonici cathedrales in servitio Episcopi occupati pro residentibus habeantur, non debeat extendi ad servitium Legati Apostolici; quia licet ea concessio, cum sit Juris communis, in ipsarum quoque Ecclesiarum utilitatem facta, extendi possit ad casus similes ob identitatem rationis (quam ob rem suprà in c. de cetero 7. hoc tit. talem extensionem fecimus ad Prælatos, quasi Episcopalem Jurisdictionem habentes) tamen in casu nostro non apparet rationis identitas, quandoquidem inter Legatum Apostolicum, & Canonicos Ca-

thedrales non appareat ea unio, quæ est inter Episcopum, vel similem Prælaturum, & Capitulares ejus.

CAPITVLVM XVI.

Cum ad hoc.

PARAPHRASIS.

Intellexit Gregorius IX. quoddam Ecclesia Antiochena propter absentiam Clericorum, qui in Ecclesia deservire deberent, ferme destituta esset ministris, idcirco mandat Patriarchæ, ut non obstantibus indulgentijs à Sede Apostolica datis, & licentia Patriarchæ antecessoris, quibusdam facta, Canonicos absentes, aliòsque assidios, sive præbendarios revocet ad residendum; si non venerint, tunc ex beneficiorum redditibus alios tanquam Vicarios applicet ad servendum Ecclesiæ, datâ eis congruâ portione; at verò residuum ad ejusdem Ecclesiæ utilitatem convertat.

SUMMARIUM.

1. Omnes beneficiati, spectato Jure communi ad residentiam personalem obligantur, nisi causa jam relata, aut consuetudo legitime introducta excuset.
2. Ita ut solus Papa remittere possit absolute residendi obligationem, Episcopi verò tantum ex justa causa, qua tamen licentia non est propriè dispensatio in lege Superioris.
3. Privilegium si noxium fieri incipiat Ecclesiæ, vel Reipublicæ, revocari potest ab eo, qui illud concessit.
4. Neque tamen ipso Jure annullatur, si valde impetratum fuit.
5. Et hinc revocari etiam potest consuetudo, legitime quidem introducta, postmodum tamen damnosa & nociva Ecclesiæ, vel Reipublicæ.

Notandum primò. Omnes beneficiarij spectato communi Jure ad residentiam personalem obligantur. Ita colligitur ex

textu, & dixi in c. 1. not. 2. Excipi tamen debent beneficia, quæ dicuntur portiones seu præstimonias, & secundum primam institutionem suam, absentibus quoque Clericis v. g. causâ studiorum, quasi stipendij, aut cujusdam subsidij loco conferuntur, quamvis cum obligatione aliqua, seu officij Canonici, seu officij B. Virginis, de quibus *Abb. in c. ult. n. 3. Imol. n. 9. hoc tit.* & videri possunt, quæ dixi *lib. 4. tract. 2. c. 5. n. 6.* Deinde secundum consuetudinem omnium ferme Ecclesiarum, in simplicibus quibusdam beneficijs, quæ propriè in titulum dantur, personalis residentia non requiritur; imò in quibusdam per consuetudinem quorundam locorum obtentum est, ut neque per Vicarium residere necesse sit: quod non omnino alienum esse à ratione, si beneficia sint tenuia, docet *Innocent. in c. ult. hoc tit.* eò quòd omnes Ecclesiæ particulares faciant unam Ecclesiam propter Fidei, & Charitatis unionem, & ideò, qui bene servit uni, censetur etiam servire alteri, à quo beneficium aliquod accipit, licet ibi non moretur, dummodo non etiam vagetur, sed Ecclesiæ Catholicæ utilis sit.

Notandum secundò. Solus Papa in beneficijs residentiam postulantibus, non residendi indulgentiam seu remissionem concedere potest: at verò Episcopi & similes Prælati licentiam tantum absentia dare possunt ex justa causa, dum ea durat; nam inferior tollere, aut relaxare non potest legem Superioris, nisi quatenus id ipsi concessum est, videlicet circa hanc legem residentia, ut ex justa causa absentia licentiam dare: at verò per istam licentiam non propriè relaxari legem, nec esse propriè dispensationem, docui *lib. 1. tract. 4. c. 22. post principium.* Summus autem Pontifex, qui Juri Canonico præest, & in beneficijs Ecclesiasticis plenissimam potestatem obtinet, personalis residentia obligationem arbitratus suo relaxare potest, saltem validè, exceptis beneficijs curatis, in quibus, cum residentia Juris divini sit, dispensare validè non potest, nisi dispensandi causa cognoscatur,